

עושיין פסין פרק שני עירובין

יח.

להרחיק כל שהוא. כל מה שצנצנו לעשות היקף גדול: וצנצנו שיצנע בפסין. דכל כמה דמרחיק מצור מגדיל ריוח שצין דיומנד לדיומנד וצריך להרבות בפסין עד שלא יהא צין פשוט לפשוט וצין פשוט לדיומנד יותר מן' אמות לר' מאיר או מן' אמה ושלש לרבי יהודה:

לגינה ולקרפף. שאין הקיפן לדירה. קרפף היקף גדול חוץ לעיר להכניס של זהמות שעושיין בשדות היום כחן והיום כחן כדי לזבז' צללי הבהמות: סהר. לבהמות של עיר: מוקפה. רחבה שאחורי הבתים: וחצר. שלפני הבתים. דכל הני הקיפן לדירה הוא והני פסי ציראות נמי הואיל ומימיהן לאויין לשתיית אדם תשמיש דירה מעלייתא הוא: גב' פניס לשיירא.

דמתן צפ"ק (דף טו): מקיפין שלשה חבלים דכונה עומד הוא אצל פסין (א) לשיירא לא דהוי פרוץ מרובה ולא הותר אלא לצור משום בהמת עולי רגלים כדמפרש לקמן [כ:]: צור. מים מכוספין ועידי דפסקי ומשום הכי אסר חנניא דזמנין דפסקי מילא וצטלי ממחיות ולא הותרו פסי ציראות אלא מפני מימיהן של בהמת עולי רגלים: צאר. מים חיים וציראות דמתנייתין מולא קמני צרות צמים חיים קאמר: צור הרצים. אי פסקי מילא ° מדכרי אהדדי ולא מטלטלי התס: צאר היחיד. ללא פסקי מילא: לצורוס לא. ואפילו רציס: מכוספין דלא פסיקא ליה. דליכא צור הרצים דמהני ואיכא צור דיחיד דלא מהני לא קמני: ואילו הלא ציראות קסני. דמשמע תרי חד רציס ומד דיחיד: ציראות דעלמא. אכל ציראות קאי ועלום רציס: השיטין. מיני תאנים רעות כדאמר במס' צרכות (דף טז): פטורין. מן הדמאי דכיון דרעות הן לא חס עלייהו עם הארץ ועישין: חוץ מן הדיופרא. שהוא חסוד: דיו פירות. טוענין צ' פעמים בשנה: אחר וקדם לראש. מלפנים ומאחור צרת לי צורת פנים: הולע. צין לרצ צין לשמואל לשון לרדין כמו וללע המשכן השנית (שמות טז): פרוץ. חילקו לשנים שהיה זכר מכאן ונקבה מכאן: זנב. היה לו לאדם הראשון ונטלו ממנו וצרא את חוה: מאי אחר וקדם לראש. דמשמע צ' צורות: מאדם ועד בהמה. אדם הוחר צפורענות תחילה: ה"ג היינו דכפי ויזר צפרין וידין. דמשמע צ' צורות: אוי לי מיצרי. שמלעריני אס אעשה לרין יוצרי: אוי לי מיוצרי. אס אעשה לרין יצרי: זכר ונקבה צראס. משמע מתחילת ציראתו היה זכר ונקבה זכר מלד זה ונקבה מלד זה: צרא אוסו. משמע חד: ויבן. משמע שהימה מחוסרת צנין: מאי ויבן. צנייה ועומדת היתה: שקיעה. קליעת שיער: אולר

להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין ר' יהודה אומר עד בית סאתים אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא לגנה ולקרפף אבל אם היה דיר או (א) סהר או מוקפה או חצר אפילו בית חמושת כורין אפילו בית עשרה כורין מותר ומותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין: גב' לימא מתני' דלא כחנניא דתניא עושיין פסין לבור והבלין לשיירא ואמר חבלין לבור אבל לא פסין אפי' תימא חנניא בור לחדר באר לחדר איכא דאמרי מודלא קמני חנניא אומר עושיין חבלין לבור ופסין לבאר מכלל דלחנניא לא שנא בור ולא שנא באר חבלין אין פסין לא לימא מתני' דלא כחנניא אפילו תימא חנניא למאי דקאמר ת"ק קא מהדר ליה לימא מתני' דלא כר"ע (א) דתנן אחד באר הרבים ובור הרבים ובאר היחיד עושיין להן פסין אבל בור היחיד עושיין לו מחיצה גבוה עשרה טפחים דברי ר"ע ואילו הכא קמני לביראות לביראות אין לבורות לא אפי' תימא ר"ע באר מים חיים דפסיקא ליה לא שנא דרבים ול"ש דיחיד קמני בור מכוספין דלא פסיקא ליה לא קמני לימא מתני' דלא כר' יהודה בן בבא (א) דתנן רבי יהודה בן בבא אומר אין עושיין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ואילו הכא קמני לביראות ל"ש דרבים ול"ש דיחיד אפי' תימא ר' יהודה בן בבא מאי ביראות ביראות דעלמא מאי דיומדין א"ר ירמיה בן אלעזר דיו עמודין: ואד"ו"למ"גנודהשב"חונן"יתנתק"לקלבלמיד"ה שלש"ה סימן: (א) תנן התם ר' יהודה אומר כל השיתין פטורין חוץ מן הדיופרא מאי דיופרא אמר עולא אילן העושה דיו פירות בשנה (א) א"ר ירמיה בן אלעזר דיו פרוץ פנים היה לו לאדם הראשון שנאמר אחר וקדם צרתני כתיב ויבן ה' אלהים את הצלע וגו' רב ושמואל חד אמר (א) פרוץ וחד אמר זנב בשלמא למ"ד פרוץ היינו דכתיב אחר וקדם צרתני אלא למ"ד זנב מאי אחר וקדם צרתני כדר' אמי דא"ר אמי אחר למעשה בראשית וקדם לפרוענות בשלמא אחר למעשה בראשית דלא איברי עד מעלי שבתא אלא וקדם לפרוענות מאי היא אילימא משום קללה הא בתחילה נתקלל גחש ולבסוף נתקללה חוה ולבסוף נתקלל אדם אלא למבול דכתיב כל היקום אשר על פני האדמה מאדם ועד בהמה וגו' בשלמא למ"ד פרוץ היינו דכתיב וייצר תרין יודין אלא למ"ד זנב מאי וייצר כדר"ש בן פוי (א) דא"ר שמעון בן פוי אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי בשלמא למאן דאמר פרוץ היינו דכתיב זכר ונקבה בראם אלא למאן דאמר זנב מאי זכר ונקבה בראם לחדר' אבהו (א) דר' אבהו רמי כתיב זכר ונקבה בראם וכתוב (כ) בצלם אלהים ברא אותו. בתחלה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד בשלמא למאן דאמר פרוץ היינו דכתיב וייסגור בשר תחתנה אמר רב זביד ואיתימא ר' ירמיה ואיתימא רב נחמן בר יצחק ° לא נצרכה אלא למקום התך בשלמא למ"ד זנב היינו דכתיב ויבן אלא למ"ד פרוץ מאי ויבן כרכי הים קורין לקלעיתא בנייתא דבר אחר ויבן ה' אלהים אמר רב חסדא ואמרי לה במתניתא תנא מלמד שבנאה הקב"ה לחוה כבניין אוצר

1. אחר וקדם צרתני וקשת עלי פפכה. תהלים קל"ה
2. ויבן אלהים את הצלע אשר לקח את האדם לאשה ונבאה אל האדם: בראשית ב כב
3. ויבא את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ וישאר אך נח ואשר אתו בתבה: בראשית ז כג
4. וייצר אלהים את האדם על פני האדמה וינח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה: בראשית ב ז
5. זכר ונקבה בראם ויקרא אתם ויקרא את שמם אדם ביום הברוא: בראשית ה ב
6. ויקרא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים בראו ויקרא ונקבה בראו אתם: בראשית ב ז
7. ויפל אלהים תרדמה על האדם וישן ויקח את צלעו וישגור בשר תחתנה: בראשית ב כב

רבינו חננאל

ואמריין לימא מתנייתין דלא כחנניא, דתניא חנניא אומר חבלין לבור ולא פסין, ואוקימנא אפי' תימא חנניא, אימור דאמר חנניא חבלים ולא פסין לבור, לבאר מי אמר כר'. לימא מתנייתין דלא כר"ע. דתניא אחר (רשות) [באר] הרבים ובור הרבים ובאר היחיד עושיין להן פסין כר'. אפי' תימא ר"ע באר דפסיקא ליה לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד דלא פסין דלא פסיקא ליה כר'. לימא מתנייתין דלא כר' יהוד' בן בבא, דתנן ר' יהוד' בן בבא אומר אין עושיין פסין אלא לבאר הרבים בלבד כר', ומתניתין קמני לביראות לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד. אפי' תימא מתני' ר"ב בן בבא מאי ביראות דתנן במשנתין, ביראות דרבים אין ביראות דיחיד לא, ומאי ביראות (ביראות) דעלמא, מאי דיומדין אמר ר' ירמיה דיו עמודין, פי' שני עמודין, כלומר נראין כשנים, תנן ר' יהוד' אומר כל השיתין פטורין חוץ מן הדיופרא, אמר עולא אילן העושה שתי פירות בשנה כר'. דיו פרוץין היו לו לאדם הראשון שנאמר אחר וקדם צרתני, ויבן ה' אלהים את הצלע, רב ושמואל חד אמר פרוץ, וחד אמר זנב, ר' אבהו רמי כתיב זכר ונקבה בראם, וכתיב בצלם אלהים ברא אותו, בתחילה עלתה במחשבה לביראות שניהם כאחד, ולבסוף בראו יחיד, ויבן מלמד שקלעה לחוה, שכן בכרכי הים היו קורין לקלעיתא בנייתא.

- (א) נמשנה שנמשיות הני (סרי) (א) לקמן כב: א, שס, (ד) דמאי פ"א מ"א, (ה) צרכות ס"א, ע"ש, (ו) ופי' גוף. ערוך: (ז) צרכות ס"א, (ח) כמכות ת. ע"ש צרכות ס"א, (ט) צרכות ס"א, מה' מה: ע"ש שבת לה, (י) כפ"א: ה"א צנייה, (י"ג) ל"ל חנינא,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פניס וכו' לשיירא דהוי פרוץ מרובה לא דלא הותר: (ב) הוסי' ד"ה פנילו וכו' שרי ד"ל דמתנייתין:

גליון הש"ס

גב' בתחלה עלתה במחשבה. ע"י ר"ה דף כו ע"א חוס' ד"ה חנן מלני: שם לא נצרכה, אלא למקום חתך. עיין זה חולין דף סח ע"ב: רש"י ד"ה בור הרבים וכו' מרביי אחריו. ע"י לעל דף ג ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גב' דיו מנדה שנה יונה בית שמי נתקלל במדה שלשה. סימן כ"ל (והוא סימן לכל מימרות דר' ירמיה צ"ל עד הפסקה):

מוסף רש"י

אלא לבאר הרבים בלבד. דליכא דכתיב רמתי למעלותא (לקטובב). דיו פרוץ פנים. אפי' פרוץין בלא תחלה, אפי' מלפניו ואפי' מלאחרי, ולמאן פנים ועשה ה' האדם מזה (ברכות סא). היינו דכתיב אחר וקדם צרתני. שון לורה דהיינו שני פרוץין (שם). היינו דכתיב ויבן. שהיה לין צנין (שם). מאי ויבן. והלא כבר נבנה (שם).

רב ניסים גאון

כל השיתין פטורין. תמצא פירושו בברכות בפרק כיצד מברכין על הפירות. שיתין אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן תאני. ובגמרא רבני מערבא מהוצאת העליון ועד הפתח ג' יום.